

МАКТАБ О‘QUVCHILARINING FIZIKA FANINI BILISHGA BO‘LGAN QIZIQISHLARINI RIVOJLANTIRISH.

Yunusaliyeva Shoxsanamxon Mirzoxidjon qizi

Farg‘ona shaxar 34- o‘rta ta‘lim maktabi matematika fani o‘qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola o‘quvchilarni fizikaga qiziqishlarini uyg‘otish - o‘qituvchining darsdagi faoliyati, uning shaxsiy sifati va o‘quvchilarning bilish faoliyatlarini tashkil qilish haqida ma‘lumotlar keltirilgan.

Kalit so‘zlar: fizika, qiziqish, o‘qish, o‘qituvchi, kontent, ijodiy ta‘lim.

Qiziqish - o‘qish, yangilikni bilish uchun eng muhim omillardan biridir. Uning ta‘sirida faollik ortadi, xotira takomillashadi, tasavvur va qabul etish kuchayadi, diqqat, fikrni to‘plash o‘sadi.

Fizikani o‘rganishga o‘qituvchi qiziqishni tarbiyalash va rivojlantirishga imkon beradigan sharoitlarni bilishi kerak. Ijodiy ishlaydigan o‘qituvchilar o‘rganishga qiziqishni rivojlantirish maqsadida turli uslublarni qo‘llaydilar. Yaxshi tayyorlangan namoyish tajribalaridan foydalanish va mustaqil eksperiment o‘tkazish, uy tajribalari va kuzatishlarni tashkil etish, darsda olingan nazariy bilimlarning amalda qo‘llanilishini ko‘rsatadigan masalalar yechish o‘quvchilarda katta qiziqish uyg‘otadi. Masalan, o‘quvchilarni quyidagicha masalalar qiziqtiradi:

1. Faqat suvli menzurka yordamida yog‘och sharchaning massasini qanday aniqlash mumkin?

2. Faqat toshlari bilan tarozi va suvli idish bilan jism hajmini qanday aniqlash mumkin? O‘quvchilarga quyidagicha loyihalash elementlari bo‘lgan masalalarni taklif etish mumkin.

O‘quvchilarning ilmiy bilimlarni bilishga qiziqishlarini va tadqiqotchilik qobiliyatlarini rivojlantirishning asosiy omillari sifatida quyidagilarni ko‘rsatish mumkin:

o‘quv materialini ilmiy va qat‘iy sistemada bayon qilish;

darsda muammoli vaziyat hosil qilish va qo‘yilgan muammoni hal etishga o‘quvchilarni jalb qilish;

darsda o‘quvchilarning mustaqil ishlarini tashkil qilib borish;

o‘quvchilar tomonidan ijodiy harakterdagi topshiriqlarning bajarib borilishi;

o‘quvchilar o‘zlarini qiziqqan masalalarni ilmiy-ommabop adabiyotlardan o‘rganganlarini sinfdoshlariga aytib berishlari uchun sharoit yaratish;

o‘quvchilar o‘zlarini qiziqtirgan savollarga adabiyotlarni o‘qish, kino va telefilmlarni ko‘rish va mustaqil ravishda tabiat va texnika hodisalarini kuzatish orqali javob topishlari.

Fanga chuqur va mustahkam qiziqish uyg'otish uchun o'quvchilarning fikrlash qobiliyatlarini va diqqatni faollashtiruvchi, ilmiy-texnika revolyutsiyasi sharoitida bilimning ahamiyatini tushunishga yordam beruvchi usullarni qo'llash lozim. O'quvchilarning fanga qiziqishlarini tarbiyalash ko'pgina texnik masalalarni hal qilishlariga yordam beradi.

O'quvchilarni fizikaga qiziqishlarini uyg'otishdagi asosiy manba - o'qituvchining darsdagi faoliyati, uning shaxsiy sifati va o'quvchilarning bilish faoliyatlarini tashkil qila olishidir.

O'quvchilarga ilmiy bilimlar berish bilan birga ularni amaliy xarakterdagi mahorat va malaka bilan ham qurollantirib borish lozim. U yoki bu amalni bajarish mahoratini shakllantirish uchun avval o'qituvchining o'zi o'sha amalni tahlil qilishi va u qanday elementlardan tashkil topishini aniq tasavvur qilmog'i lozim. Amalni bajarish elementlarini aniqlagandan keyin uni bajarish ketmaketligini tuzib, keyin sodda amallarni bajarish malakasini hosil qilishga oid mashqlar bajariladi. Bu qilinadigan ishlarda asosan maxsus tanlangan murakkab topshiriqlar (amallar) bajariladi.

Ilmiy bilimlarning tuzilma elementlarini aniqlab, ulardan har birining o'zlashtirilishiga bo'lgan umumiy talablar o'rganilib, ular reja asosida plakat yoki kartochkaga ydizib qo'yiladi. O'quvchilar ana shu rejaga ko'ra amallarni bajarib boradilar. M.: hodisani o'rganish rejasi taxminan quyidagicha:

1. Hodisani boshqa shunga o'xshash hodisalardan ajratish mumkin bo'lgan tashqi belgilarni aniqlash.
2. Hodisaning sodir bo'lish sharoitini aniqlash.
3. Laboratoriya sharoitida hodisani kuzatish (agar uni bajarish mumkin bo'lsa).
4. Hodisani boshqa hodisalar bilan bog'lanishini o'rganish.
5. Hozirgi zamon ilmiy nazariyalar asosida hodisaning tabiatini va uning sodirbo'lish mexanizmini tushuntirish.
6. Hodisaning miqdoriy tavsifini, uni ifodalovchi fizik kattaliklarni, hamda ular orasidagi bog'lanishlarni aniqlash.
7. Hodisaning amaliyotda qo'llanishlari bilan tanishish.
8. Hodisani uy sharoitida va tabiatda kuzatish (agar bunga imkon bo'lsa) va kuzatish olib borilgan sharoitini tasvirlash.
9. Hodisaning zararli tomonlari va uning oldini olish yo'llari bilan tanishish.

Bu reja hamma hodisalarni o'rganish uchun umumiydir.

Fizik tajribalarni bajarishda umumlashgan faoliyat quyidagicha:

1. Tajribaning maqsadini aniqlash.
2. Tajriba asosida yechilishi mumkin bo'lgan muammoni ta'riflash.
3. Tajribani bajarish uchun zarur bo'lgan sharoitni aniqlash.
4. Bu sharoitni qanday vositalar yordamida vujudga keltirish mumkinligini va unga qanday asboblar, materiallar zarurligini o'ylab topish.

5. Ish stolida tajribani o'tkazish uchun zarur bo'lgan hamma asboblar borligini tekshirish. Uy sharoitida tajriba o'tkazish uchun zarur bo'lgan asboblarni mustaqil ravishda topish.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. R. Zulunov. Preparing the educational process for the era of artificial intelligence. The journal of integrated education and research, Volume 1, issue 4, September 2022, p.261-263

2. R. Zulunov. Use of artificial intelligence technologies in the educational process. Web of Scientist: International Scientific Research Journal (WoS), Volume 3, Issue 10, Oct., 2022, p. 764-770.

3. R. Zulunov. Подготовка образовательного процесса к эпохе искусственного интеллекта. Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities, 2022, Oct., 11, p. 81-83.

4. Tozhiev, Tokhirjon Halimovich, et al. «MONTE CARLO METHOD FOR CONSTRUCTING AN UNBELIEVED ASSESSMENT OF DIFFUSION PROBLEMS.» European Science Review 1-2 (2020): 7-12.

5. Xolmatov, A. A., Karimov, J. X., & Xayitov, A. M. EFFECT OF CRYSTALLIZER CATALYST ON PROPERTIES OF GLASS-CRYSTALLINE MATERIALS. Chief Editor.

6. Солиев Б. Н. Проблемы моделирования электронных торговых процессов на основе местных характеристик //Исследования молодых ученых. – 2020. – С. 8-11.

7. X.SH.Musayev, & Z.Q.Ermatova. (2022). KOTLIN DASTURLASH TILIDA KORUTINLAR BILAN ISHLASHNI TALABALARGA O'RGATISH. Journal of Integrated Education and Research, 1(6), 119–125.